

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Жана Кръстева Тончева  
относно избор на доцент

в **Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки**

по **Професионално направление 2.1. Филология** (научна специалност Романски езици - Лексикология и фразеология на испанския език),

за **нуждите на Факултета по Класически и нови филологии на СУ** “Св. Климент Охридски“

по **конкурс**, обявен в Държавен вестник, брой 21 от дата 15.03.2022 г.

До участие в конкурса е допуснат един кандидат – д-р Боряна Жечева Кючукова-Петринска. Според представената документация, кандидатът отговаря напълно на съответните законови изисквания, на минималните национални изисквания, както и на допълнителните изисквания според Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет.

Д-р Кючукова-Петринска е преподавател по испански език в специалност „Испанска филология“ на Факултета по Класически и нови филологии на Софийския Университет от 1996 година. Докторската ѝ степен по езикознание, придобита през 2006 г., е защитена с дисертационен труд на тема „Граматичната категория залог в съвременния испански език“. Водените от колегата лекционни курсове, практически и семинарни упражнения съответстват на спецификата на обявената позиция.

Прави впечатление относително широкият диапазон на областите на научен интерес (етнолингвистика, лингвокултурология, когнитивна лингвистика, фразеология, лексикология, превод, нормативна граматика, морфосинтаксис, чуждоезиково обучение), в които са и представените за участие в конкурса научни трудове. В списъка от публикации са включени една

монография, едно лексикографско помагало и 19 статии, отпечатани в периода от 1999 до 2022 година.

В научните търсения на д-р Кючукова-Петринска се открояват три значими езиковедски перспективи, а именно тези на съпоставителното изследване, на когнитивистиката и на изследването на фразеологичния фонд на езика. Тези три оси на изследвания са намерили своята най-задълбочена и обхватна реализация в монографията „Концептуализация на страха в испанската и в българската идиоматика“, Университетско издателство „Свети Климент Охридски“, 2022 г.

Представеният монографичен труд се отличава с актуалност на темата и на приложения когнитивен метод на изследване, който разкрива връзката между език и мислене, език и култура, език и народопсихология. Сред достойнствата на работата е нейният безспорен приносен характер в областта на компаративната фразеология и по-конкретно, по отношение на българския и испанския език, чиято идиоматика изключително рядко е била обект на проучване в съпоставителен план.

Текстът на монографията от 239 страници е структуриран в уводна част, две глави и заключение, последвани от приложение и библиография от 130 заглавия, 23 лексикографски източника и 2 интернет ресурса.

Работният корпус на изследването, включен в приложението, съдържа общо 651 идиоматични единици, съответно 396 български и 255 испански. Той обхваща широка палитра от устойчиви словосъчетания (същински и несъщински фразеологизми, устойчиви сравнения, паремии и други), обединени под термина „идиоматика“, наложил се в последно време във фразеологичната наука. Разширяването на границите на изследвания езиков материал позволява на авторката да разкрие в пълнота универсалното и културно специфичното в представите на двете езикови общности за различните аспекти на концептуалното поле *страх*.

Първата глава на съчинението е посветена на теоретичните постановки в съвременната когнитивистика, свързани със същността и типологията на явленията метонимия, метафора и сравнение и взаимодействието между тях. Д-

р Кючукова осъществява обстоен и много детайлен преглед на различните виждания за посочените явления като когнитивен процес и концептуално явление, от една страна и като езиков механизъм, от друга. Този обширен и подробен теоретичен обзор разкрива отличната осведоменост на авторката и желанието ѝ да отрази задълбочено изследователските търсения по темата.

Особено внимание заслужва четвъртата, последна част на първа глава, отредена на въпросите за сходствата и разликите между метонимия, метафора и сравнение и взаимодействието между тях. Тази част е своеобразен мост между задълбочения теоретичен преглед и същинския анализ на езиковия материал, представен в следващата глава. Обобщенията на д-р Кючукова, свързани със същността и функционирането на тези три явления на концептуално и езиково равнище, имат своята несъмнена роля в обогатяване на проучванията по тази проблематика.

Втората глава на съчинението съдържа аналитичната част на разработката. Изследвани са различните механизми и тяхното взаимодействие при концептуализацията на отделни аспекти на емоцията *страх*, намерили езиков израз в идиоматиката на българския и испанския език. Анализът е ясно структуриран в 3 тематични части, съответстващи на различните аспекти на концептуалното поле на *страха*. Направените анализи са задълбочени и убедителни. Наблюденията се опират на богат емпиричен материал, чийто аналитичен прочит позволява да бъдат направени точни и обосновани изводи от съпоставително естество.

В заключителната част се обобщават резултатите от обстойния теоретичен преглед на различните когнитивистични становища по изследваната проблематика и от наблюденията и анализите на идиоматичните единици от работния корпус. Посочени са конкретните реализации на основните концептуални схеми в испанската и българската идиоматика, като се очертават моделите с висока продуктивност, общи за двата езика, както и някои специфични механизми на концептуализация. Изводите са онагледени от таблици, които представят в синтезиран вид основните концептуални репрезентации от полето на *страха* и съответстващия им специфичен израз в

двете културно-езикови общности. Направените заключения относно приликите и разликите в начина, по който двете общности интерпретират и представят възприятието за *страх* са стойностен принос в съпоставителните фразеологични изследвания.

Приложението на монографията, което включва българските и испански идиоматични единици от полето на *страха* и техните значения е особено полезен езиков корпус за нуждите на лексикографската, преводаческата и преподавателска дейност.

Публикуването на представеното по-горе монографично съчинение увенчава дългогодишните и задълбочени научни търсения на д-р Кючукова-Петринска в областта на компаративистиката и фразеологията, които могат да бъдат проследени в още 10 публикации, посочени от авторката за участие в конкурса. Разработването на изследователски проблеми и от други области на знанието за езика, като морфология, паремиология, емпрунтология, свидетелстват за широка научноизследователска култура и значима публикационна активност.

Необходимо е да се отбележи и научно-приложният характер на част от публикациите на д-р Кючукова-Петринска, като участието ѝ в съставянето на двуезичен испанско-български/българско-испански речник, както и авторството на статии, свързани с проблеми на преподаването на испанския език като чужд. Тази страна на научно-преподавателската дейност на специалистите по чужд език не бива да се подценява, тъй като тя е неизменна част от интелектуалната мисия на филолога, свързана с езиковата и културна грамотност на обществото.

**Заключение:** Преподавателският и изследователски профил, както и квалификациите на д-р Кючукова-Петринска напълно отговарят на нормативните документи, свързани със заемане на академичната длъжност „доцент“. Нейните качества на утвърден и авторитетен преподавател и убедителните достойнства на научно-изследователската ѝ и публикационна дейност ми дават основание с пълна убеденост да препоръчам на уважаемото научно жури да предложи на Научния съвет на ФКНФ гл. ас. д-р Боряна Кючукова-Петринска да бъде избрана за доцент по направление 2.1. Филология

(научна специалност Романски езици - Лексикология и фразеология на испанския език).

София, 6 юни 2022 г.

Изготвила становището :

(доц. д-р Жана Кръстева Тончева)